
اقتباس از ادبیات داستانی برای درام: زمینه‌ها و کاربردها

■ مهدی نصیری

تاریخ دریافت مقاله: ۹۳/۰۴/۱۸ | تاریخ پذیرش نهایی: ۹۳/۰۶/۲۹

اقتباس از ادبیات داستانی برای درام: زمینه‌ها و کاربردها

مهدی نصیری | دکترای ادبیات نمایشی از آکادمی ملی علوم ارمنستان

چکیده

تبدیل داستان کوتاه و رمان به درام یکی از راه‌کارهای مهم افزایش ظرفیت‌های درام است که می‌تواند امکان ارتباط گسترده میان این دو حوزه ادبیات را به نفع درام فراهم سازد. اقتباس هم‌واره در فرهنگ‌های مختلف انجام می‌گیرد و البته ویژگی‌ها و ظرفیت‌هایی از ادبیات داستانی را در اختیار ادبیات دراماتیک قرار می‌دهد. بنابراین اقتباس در حوزه درام می‌تواند پتانسیل و ظرفیت‌های آن را ارتقا بخشد. به همین سبب و به واسطه اهمیت اقتباس این تحقیق مسئله اقتباس دراماتیک از ادبیات داستانی را مورد ارزیابی و تحلیل قرار می‌دهد.

این تحقیق در پی پاسخ دادن به این پرسش است که در مسیر اقتباس چه مولفه‌هایی بیش‌تر می‌توانند از ساختار داستان به ساختار درام تبدیل شوند؟ و این‌که هر یک از دو مسئله «انتقال» و «دگرگونی» با چه کیفیتی و چگونه در اقتباس اهمیت پیدا می‌کنند؟ براین اساس پس از بررسی ساختار ادبیات داستانی و ادبیات دراماتیک، عناصر و مولفه‌های مشترک و متفاوت این دو ساختار مورد تحلیل قرار گرفته و از این طریق برخی مسایل اقتباس دراماتیک از ادبیات داستانی ارزیابی می‌شوند. در مورد اهمیت تحقیق بایستی به اقتباس‌های متعدد صورت گرفته از رمان به درام اشاره کرد. پس این پژوهش، تحلیلی کاربردی در اختیار درام‌نویسان قرار می‌گیرد و برخی ضعف‌ها و کاستی‌های احتمالی فراروی فرایند اقتباس بررسی می‌شود.

مبنای نظری تحقیق مبتنی بر ساختارشناسی ادبیات داستانی و درام است. در این پژوهش از متون کتابخانه‌ای بهره برده شده است. منابع موجود در شناسایی و ارزیابی علمی و نظری ساختار درام و داستان مورد توجه قرار گرفته‌اند. سپس به برخی منابع که به اقتباس از داستان پرداخته‌اند ارجاع داده شده است. در مجموع با نگاه به عناصر مشترک در مورد ساختار داستان، ساختار درام و نیز مشترکاتی که در مورد هنرهای دیگر وجود دارد سعی براین بوده تا راه‌کارهای اقتباس در جهت بیان مسئله مورد نظر در این تحقیق مورد توجه قرار گیرد. بنابراین تحقیق حاضر به کمک روش تحلیلی و توصیفی در پی بررسی و ارزیابی اشتراک‌های روایی داستان و درام و زمینه‌ها و کاربردهی شناخت آن است.

واژگان کلیدی: اقتباس، روایت، ادبیات دراماتیک، ادبیات داستانی